

ת"פ 11775/05/16 - מדינת ישראל נגד משה ניסנוב

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 11775-05-16 מדינת ישראל נ' חיימוף ואח'

לפני המאשימה נגד הנאשם 6	כבוד השופט איתן כהן מדינת ישראל משה ניסנוב
-----------------------------------	--

פסק דין

מבוא

1. הנאשם 6 (מכאן ואילך גם "הנאשם") הורשע לאחר הליך הוכחות בתקיפת שוטר בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיף 274(1) ו-3 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"); ובהפרעה לשוטר לפי סעיף 275 לחוק העונשין.

2. בהכרעת הדין זוכה הנאשם מאיומים והעלבת עובד ציבור בעקבות מחדל משטרתי שבאובדן סרטונים מפלילים לכאורה שבהם, כך נטען, תועד הנאשם כשהוא מאיים ומעליב שוטרים. בהקשר למחדל זה קבעתי שהוא קיפח את הגנת הנאשם באופן שהקשה עליו להתמודד כראוי עם חומר הראיות שהפליל אותו ולהוכיח את גרסתו ועל כן מצאתי הצדקה לזכות אותו מהעבירות שהושפעו מהמחדל.

כתב האישום המתוקן

3. בהכרעת הדין הוכחו העובדות הבאות:

בתקופה הרלוונטית לכתב האישום היו הנאשמים 1-2 בני זוג והוריה של הקטינה מ'. הנאשמים 3,4,5,6 הם אחיה של נאשמת 2.

בכתב האישום מתואר כיצד בעקבות תלונת מ' למוקד המשטרתי הגיעו לבית הנאשמים 1 ו-2 שוטרים, וכיצד בעקבות אירועים שהתרחשו בסמוך לבית נעצרו השניים והובאו לתחנה.

בהמשך למעצרם הגיעו לתחנה הנאשמים 4-6 ואנשים נוספים והתגודדו מחוץ לשער.

בעקבות דיווח המשטרה הגיעה לתחנה עובדת סוציאלית לחוק הנוער, רחל סיימונס. עם הגעתה החלו הנאשמים ובני המשפחה הנוספים להתקרב אליה בצורה מאיימת ולקלל אותה. סיימונס אשר חשה מאוימת

קראה לשוטר ניר בן חיים. השוטר בן חיים, אשר הבחין שהנאשמים 4-6 מקיפים את סיימונס וחשש לשלומה, ביקש מבני המשפחה לפנות את המקום אולם הנאשמים 4-6 סרבו.

בשלב זה יצאה הנאשמת 2 מהתחנה והחלו צעקות. הנאשמת 4 אחזה בידה של הנאשמת 2 מבעד לשער התחנה וסירבה להרפות ממנה. החוקר מני ישי ניסה לנתק את אחיזתה של נאשמת 4 בנאשמת 2, החזיק בידה של הנאשמת 4 ומשך אותה מידה של הנאשמת 2. כתוצאה מכך צעקה נאשמת 4 לעברו: "שברת לי את האצבע בהמה". בשלב זה השתוללו הנאשמים 5 ו-6, דחפו את השוטר בן חיים וקיללו.

בעקבות המהומה שהתפתחה, הגיעה למקום השוטרת נדיה מאורי וניסתה לסייע ולעצור את הנאשמת 4, אשר הכתה אותה וניסתה לנשוך אותה. בשלב זה הודיע השוטר בן חיים לנאשמת 4 שהיא עצורה. השוטרת מאורי הכניסה אותה למתחם החקירות אך זו התנגדה והשתוללה תוך שהיא נושכת את השוטרת מאורי וקוראת לעבר השוטרים "פושעים" ו"נאצים".

השוטר בן חיים הודיע לנאשם 5 שהוא עצור בגין תקיפתו תוך שהנאשם 5 משתולל, מקלל ומכה. בעקבות האמור, עצר הקצין אופיר יונה את הנאשם 5. הנאשמת 4 שרטה את הקצין יונה, קרעה את שרוך חולצתו והעיפה את תג השם שלו.

בהמשך למתואר לעיל, בחדר החקירות בתחנה, סירבו הנאשמים 4, 5 ו-6 למסור את פרטיהם והמשיכו להשתולל ולהתנגד לחיפוש שנערך לצורך זיהויים.

4. הנאשם 6 הורשע בכך שתקף שוטרים כשהתקיפה קשורה למילוי תפקידם כחוק בכוונה להכשיל את השוטרים בתפקידם או למנוע או להפריע אותם מלמלאו והתקיפה הייתה בצוותא של יותר משני אנשים; ובכך שעשה מעשים בכוונה להפריע לשוטרים כשהם ממלאים תפקידם כחוק או להכשילם בכך.

תסקיר שירות המבחן

5. תסקיר שירות המבחן הוגש ביום 19.06.2023. כדי לשמור על צנעת הפרט של הנאשם אפרט את עיקרי הדברים בלבד.

התסקיר סוקר את הרקע האישי, המשפחתי, והתעסוקתי של הנאשם.

הנאשם בן 53, נשוי ואב ל-8 ילדים, מתגורר עם משפחתו בירושלים, ועובד בתחום ההוראה מעל 22 שנה.

הנאשם עלה לארץ עם משפחתו בהיותו בן 3 על כל הקשיים שהיו כרוכים בכך ומפורטים בתסקיר. הנאשם סיים 12 שנות לימוד ותואר ראשון בחינוך, ומאז הוא עוסק בתחום. לדברי הנאשם רוב ילדיו הלכו בדרכו ועוסקים בהוראה.

לנאשם אין הרשעות קודמות.

אשר ליחסו לעבירות, התקשה הנאשם לקבל אחריות מלאה על האלימות המתוארת בכתב האישום. עם זאת שיקף תחושת בושה, בפרט נוכח גילו ונוכח היותו איש חינוך שומר חוק. הנאשם הדגיש שמשפחתו מנהלת אורח חיים נורמטיבי והוא מקפיד להימנע מהתנהגות עוברת חוק. שירות המבחן סבר שהעמדתו לדין הציבה לנאשם גבול וגרמה לו לערוך בדיקה של התנהלותו.

שירות המבחן העריך שברקע לעבירות עמדו קשייו של הנאשם להתמודד עם תחושות חוסר אונים וקושי בהגדרת תפקידים בתוך המשפחה. עוד העריך שירות המבחן שמעורבותו בפלילים ובפרט בעבירות אלימות, נוגדת את תדמיתו בעיני עצמו ובעיני בני משפחתו ומכאן הקושי להודות במעשים ולהתמודד עם משמעויותיהם ותוצאותיהם. מכאן שקשייו של הנאשם להכיר בכך שהוא ובני משפחתו נהגו באלימות נובעים מתחושות הבושה שהוא חש ומניסיונו להימנע מתחושה נוספת של פגיעות.

כגורמי סיכוי לשיקום, צוינו: מערכת ערכים נורמטיבית; תפקוד חיובי ויציב במסגרות השונות לכל אורך חייו; היותן של העבירות מעידה ראשונה שאינה מאפיינת את התנהגותו השגרתית; ייחוס חשיבות לניהול אורח חיים ללא מעורבות בפלילים או פגיעה באחרים; עריכת התבוננות בהתנהלותו והפקת לקחים; והיותו של ההליך הפלילי גורם מציב גבול.

כגורמי סיכון להישנות התנהגות פוגענית, צוינו: הקושי להכיר בכך שנהג באלימות; הבעת עמדה מצמצמת ומתגוננת.

שירות המבחן העריך שסיכומם של גורמי הסיכון והסיכוי מעיד על סיכון נמוך שהנאשם יעבור עבירות נוספות בעתיד.

שירות המבחן המליץ לבטל את הרשעתו של הנאשם בשל חריגותן של העבירות לאורחות חייו, בשל כך שמדובר בעבירות ראשונות, ובשל הצורך למנוע את הפגיעה בעתידו.

שירות המבחן סבר שכיוון שהנאשם מנהל אורח חיים יציב ונורמטיבי, לא נדרשת מעורבות טיפולית בעניינו על אף שהנאשם הביע נכונות להשתלב בכל הליך טיפולי שיוצע לו.

שירות המבחן המליץ להטיל על הנאשם **צו שירות לתועלת הציבור בן 120 שעות** כענישה חינוכית ומוחשית וכדי לא לפגוע בתעסוקתו.

תמצית טיעוני הצדדים

6. באת-כוח המאשימה עו"ד יעל ריצ'קר התנגדה לביטול ההרשעה וטענה שיש לגזור על הנאשם מספר חודשי מאסר בעבודות שירות בכפוף להתאמתו, לצד מאסר על תנאי מרתיע. בטעוניה סקרה את המבחנים שנקבעו בפסיקה לביטול הרשעה וטענה שהנאשם אינו עומד בהם ועל כן אין מקום לבטל את הרשעתו. אשר לערכים המוגנים שנפגעו, מנתה את ערך מניעת הפגיעה בשלטון החוק ובסדר הציבורי ואת ערך

מניעת הפגיעה בגופו של אדם שהתבטאה בתקיפת השוטרים. אשר לנסיבות ביצוע העבירה טענה שהנאשם דחף שוטר, נאבק בשוטרים בתחנה והתנגד למעצרו ומדובר בהתנהגות מכוערת ומלאת תעוזה ובזז כלפי שוטרים שמילאו את תפקידם. ב"כ המאשימה עמדה על תפקידו של בית המשפט בהגנה על אוכפי החוק מפני אלה שאינם מכבדים את תפקידם ופוגעים בהם, בהוקעת התופעה, וביצירת הרתעה מפניה.

אשר למתחם העונש ההולם, טענה שבהתחשב בכל אלה ובענישה הנוהגת, יש לקבוע מתחם שנע בין מספר חודשי מאסר בעבודות שירות ועד שנת מאסר ממש.

אשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה טענה שיש להתחשב לקולה בחלוף הזמן, בהיעדר עבר פלילי, ובניהול אורח חיים נורמטיבי. ולחומרה יש לזקוף לחובת הנאשם את הקושי לקבל אחריות ולהבין את הפסול שבמעשיו.

את טיעוניה תמכה בפסיקה הן לעניין ביטול ההרשעה והן לעניין העונש הראוי.

7. כראייה לעונש מטעם ההגנה הוגש מכתבו של מנהל ישיבת עטרת אברהם שעוסקת בטיפול בנוער נושר. המכתב מעלה על נס את פעילותו של הנאשם בשיקום בני הנוער. ובלשון המכתב:

"הרב משה ניסנוב שליט"א הוא הרוח החיה במסגרת, הוא ממציא השיטה. עם סבלנות לאין קץ עם הכלה מרובה והבנה למצוקותיהם ואוזן קשבת לבעיותיהם, שעות של שיחות נפש עם כל תלמיד ותלמיד עד השעות הקטנות של הלילה, ופעמים רבות עורך ביקורי בית להבין ולהשכיל את שורש הבעיה של התלמיד לראות ולנסות להעלותו על דרך המלך ולהסביר ולהמחיש שהרחוב הוא לא הפתרון אלא הבעיה. והוא תמיד שם עבורם, האיש הנכון במקום הנכון, והנערים נמשכים אליו כפרפר לאור ורבים מהנערים מגיעים למסגרת רק בשביל הרב משה ... וב"ה רבים הנערים שמצא מסילות אל ליבם והיטיבו את דרכם חלקם השתלבו במסגרות הרגילות ... חלקם לומדים מקצוע לפרנסתם וחלקם אף התגייסו לצבא ומשרתים בנח"ל החרדי".

8. בא-כוח הנאשם עו"ד שי ויזלברג ביקש לאמץ את המלצת שירות המבחן, לבטל את הרשעת הנאשם ולהטיל עליו צו של"צ. בטיעונו עמד על התנהלותם הלקויה של השוטרים כפי שבאה לידי ביטוי בהכרעת הדין ועל חוסר האיזון שבין התעקשותה של המדינה למצות את הדין עם הנאשמים ובין חוסר האכיפה כלפי השוטרים. בהקשר להתנהלות השוטרים טען שהתנהגותם הפסולה והנזק שנגרם לנאשם כתוצאה ממנה, מצדיקים התחשבות בעונשו.

אשר לביטול ההרשעה הפנה לשורת פסקי דין שבהם הוקלה הדרישה להוכחת נזק קונקרטי כתנאי לביטול ההרשעה.

ב"כ הנאשם הפנה לתסקיר קצין המבחן שהתרשם שהנאשם מנהל אורח חיים נורמטיבי, משמש כמורה, ולהמלצת שירות המבחן לביטול הרשעתו מחמת החשש לפגיעה בפרנסתו. ב"כ הנאשם ביקש להתחשב בחלוף הזמן הניכר מעת שנעברו העבירות ולאפשר לנאשם לחזור למסלול חיים תקין. את טיעונו תמך בפסיקה.

9. הנאשם בדבריו לפניי אמר כך: "אני מורה בגבעת שאול. אני מתנצל על הסיטואציה שנכנסנו אליה באותה תקופה לא היה שם משהו מכוון או להסתכל בעיניים של השוטר להרביץ לו חס ושלום או לדחוף אותו. אנו מקבלים את הכרעתו של השופט. אני מקווה שבית המשפט יבין שהרשעה תזיק לנו מאוד. אנו מבקשים לבטל את ההרשעה ולהמשיך בחיים. יש לי 8 ילדים, 6 נכדים. זה לא עושה רושם טוב שיש לאדם נורמטיבי תיק פלילי וזה ימנע ממני להתקדם בתפקיד".

דיון והכרעה

ביטול הרשעה

10. הסמכות לבטל הרשעה קבועה בסעיף 192א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 שזו לשונו: "הרשיע בית המשפט את הנאשם, ולפני מתן גזר הדין ראה שיש מקום לתת לגביו צו מבחן או צו שירות לתועלת הציבור ללא הרשעה או לצוות כי הנאשם ייתן התחייבות להימנע מעבירה, כאמור בסעיף 72(ב) לחוק העונשין, בלא הרשעה, רשאי הוא לבטל את ההרשעה ולצוות כאמור".

11. בהלכה הפסוקה נקבע שהימנעות מהרשעה היא חריג לכלל שלפיו אדם שהוכחה אשמתו בפלילים יורשע בדין והיא שמורה לנסיבות יוצאות דופן שבהן אין יחס סביר בין הנזק שצפוי מן ההרשעה בדין ובין חומרתה של העבירה (בר"ע 432/85 רומנו נגד מדינת ישראל (21.08.1985)).

12. עוד נקבע בפסיקה שהליך ביטול הרשעה אינו חלק ממתחם העונש ההולם ואינו מהווה סטייה מהמתחם לצרכי שיקום, אלא מדובר בשאלה עצמאית הנבחנת לאור תנאי הלכת כתב כפי שיוסבר להלן (רע"פ 547/21 סיטיניק נגד מדינת ישראל (17.03.2021), רע"פ 3159/19 אגוזי נגד ישראל (04.07.2019)).

13. התנאים להימנעות מהרשעה מפורסמים וידועים ונקבעו ב-ע"פ 2083/96 כתב נגד מדינת ישראל (21.08.1997) (להלן: "הלכת כתב") שם נפסק שהימנעות מהרשעה אפשרית בהצטברותם של שני תנאים - הראשון, על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם, והשני, סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים.

בפסק הדין פירט בית המשפט (כב' השופט ש' לוי) תשעה מבחני עזר שצוטטו מתוך דבריה של מנהלת שירות המבחן בבית המשפט. בדבריה התוותה המנהלת את שיקולי שירות המבחן מקום שבו מתבקשת המלצה בשאלת ביטול ההרשעה בדין, ואלו הם:

א. האם מדובר בעבירה ראשונה או יחידה של הנאשם;

- ב. חומרת העבירה והנסיבות שבהן נעברה;
- ג. מעמדו ותפקידו של הנאשם והקשר שבין העבירה למעמד ולתפקיד;
- ד. מידת הפגיעה של העבירה באחרים;
- ה. הסבירות שהנאשם יעבור עבירות נוספות;
- ו. האם ביצוע העבירה על ידי הנאשם משקף דפוס התנהגות כרונית או שמדובר בהתנהגות מקרית;
- ז. יחסו של הנאשם לעבירה, האם הוא נוטל אחריות לביצועה ומביע חרטה עליה;
- ח. משמעות ההרשעה מבחינת הדימוי העצמי של הנאשם;
- ט. השפעת ההרשעה על תחומי פעילותו של הנאשם.

14. אשר לתנאי בדבר הפגיעה החמורה בשיקומו או בעתידו של הנאשם, פגיעה שעלולה להיגרם מעצם הרשעתו בדין, נפסק שעל בית-המשפט להשתכנע, כי: "**הפגיעה בנאשם הכרוכה בהרשעה אינה שקולה כנגד מידת הפגיעה באינטרס הציבורי בשל ביטול ההרשעה**" (ע"פ 3554/16 יעקובוביץ נגד מדינת ישראל (11.06.2017)).

15. עוד נקבע בפסיקה כי על הטוען לביטול הרשעה להצביע על נזק מוחשי וקונקרטי שעלול להיגרם לנאשם כתוצאה מהרשעתו ולעניין זה אין די באפשרויות תיאורטיות עתידיות (רע"פ 9118/2012 פריגין נגד מדינת ישראל (01.01.2013)).

16. עם זאת, פסיקת בתי המשפט הגמישה מעט את הדרישה דלעיל והכירה במעין מקבילית כוחות המתקיימת בין שני המבחנים שנמנו בהלכת כתב, כך שככל שמעשי העבירה חמורים יותר, אין להסתפק בפגיעה כללית ועתידית אלא נדרשת פגיעה קונקרטית ברורה ומוחשית. וככל שמעשי העבירה קלים יותר, כך ניתן להסתפק בפגיעה כללית יותר (עיין בת"פ 36771-11-15 **מדינת ישראל נגד פנש ואח'** (14.06.2016); ע"פ 24457-03-15 **גוטרמן נגד מדינת ישראל** (30.08.2015); רע"פ 3515/12 **מדינת ישראל נגד שבתאי** (10.09.2013) (דעת כב' השופט ע' פוגלמן), עפ"ג 44406-12-11 **שואהנה נגד מדינת ישראל** (16.02.2012) (דעת כב' השופט ע' גרוסקופף)).

מן הכלל אל הפרט

17. יישום מבחנים אלה על המקרה שלפניי מעלה שעל פי הקריטריונים שהותוו בפסיקה, ראוי יהיה לבטל את

הרשעתו של הנאשם בדין מהטעמים שלהלן:

18. בהתייחס לתנאי הראשון שנמנה בהלכת כתב שעניינו הפגיעה החמורה בשיקומו של הנאשם, מצאתי שהוא מתקיים בנאשם.

אבהיר שאת המונח "פגיעה חמורה בשיקומו של הנאשם" יש להבין במובנו הרחב הכולל הן את השפעת ההרשעה על תעסוקתו של הנאשם, הן את השפעתה על דימויו העצמי כאדם השואף לנהל אורח חיים נורמטיבי, והן את השפעתה על בני משפחתו.

הנאשם הוא אדם נורמטיבי שעד לעבירות שבהן הורשע ומאז ועד היום לא נכשל בעבירות נוספות.

שירות המבחן סבר שעל רקע תפקידו של הנאשם כמורה ובפרט ככזה שעוסק בשיקום נערים בעלי קשיים, עלולה הרשעתו בדין להוות פגיעה קונקרטיית ברמה האישית המשפחתית והתעסוקתית. ברמה האישית יפגע דימויו העצמי כאדם נורמטיבי ושומר חוק. ברמה המשפחתית והתעסוקתית עלולה ההרשעה לפגוע במעמדו של הנאשם כדמות מחנכת ומשקמת התורמת מניסיונה לאחרים ומשמשת להם אות ומופת. נכון, הפגיעה התעסוקתית הצפויה אם יורשע הנאשם אינה ודאית ותלויה בהחלטת הגוף המוסמך. ברם, משנבחנת מקבילית הכוחות שבין חומרתן היחסית של העבירות על רקע נסיבותיו הכוללות של המקרה ובפרט על רקע התנהגותם הבלתי תקינה של השוטרים, ובין פוטנציאל הפגיעה בנאשם, די בנימוקי שירות המבחן שסבר שפרנסתו תיחשף לסיכון, כדי לצלוח את המבחן הראשון.

19. אשר לתנאי השני שעל פיו סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים, סבורני שגם תנאי זה מתקיים בנאשם.

כפי שקבעתי בהכרעת הדין התנהגותם של הנאשמים ובכלל זה הנאשם הייתה רחוקה מהתנהגות סבירה ומרוסנת. הנאשם לא ציית להוראות השוטרים, דחף וקילל. אולם מנגד היה עד למעצרה שלא כדין של אחותו המבוגרת ממנו, לגרירתה בכוח לתחנה לעיני כל הנוכחים תוך השפלתה, ולהפעלת כוח נגדה באופן שגרם לה לחבלות. נוסף על כך, במסגרת חקירת האירוע איבדו השוטרים סרטונים המתעדים לכאורה אמירות שאמר הנאשם בתחנת המשטרה. נוסף על אלה לא הקפידו ליצור את ההפרדה הנדרשת בין מי שנפגע באירוע ומעיד עליו, ובין מי שחוקר אותו, ובכך פגעו במראית העין של טוהר החקירה הפלילית. כל אלה תומכים בהחלטה על ביטול הרשעת הנאשם משיקולי צדק.

לבד משיקולים אלה, יש להתחשב בכך שהנאשם חש בושה על התנהלותו; בכך שהפיק תובנות בנוגע למעשיו ולתוצאותיהם, בכך שמדובר במקרה בודד וחרגי בנוף חיו; בכך שהוא נעדר עבר פלילי; בכך שמערכת ערכיו נורמטיבית והוא מנהל אורח חיים תקין ויציב בכל המישורים; בכך שהוא עוסק בשיקום נערים ותורם לחברה; בכך שמאז שנעברו העבירות חלפו 9 (!) שנים שבמהלכן לא נפתחו נגדו תיקים חדשים; ובכך שהתגובה

האכיפתית הממשית שבעצם העמדתו לדין הותירה בו אפקט מרתיע ומציב גבולות.

20. אוסיף ואדגיש שייחסתי משמעות רבה להמלצתו המקצועית של שירות המבחן להימנע מהרשעת הנאשם.

ביטול הרשעה - סיכום

21. בחינת שני התנאים על רקע כלל השיקולים מעלה שהמשקל המצרפי של הנזק האפשרי שצפוי לפרנסת הנאשם, הנזק שצפוי לדימויו העצמי, והנזק שצפוי למעמדו המשפחתי והחינוכי, עולה על התועלת שתצמח לאינטרס הציבורי אם יורשע.

22. בהתחשב בכלל הנימוקים דלעיל, החלטתי לאמץ את המלצת שירות המבחן ולבטל את הרשעת הנאשם אך להטיל עליו צו של"צ בהיקף רחב יותר משהומלץ.

סוף דבר

23. אני מורה על ביטול הרשעתו של הנאשם.

תחת הרשעתו תיוותר על מכונה הקביעה שהנאשם עבר את העבירות שבהן נמצא אשם בהכרעת הדין. לצד קביעה זו דן את הנאשם לעונשים כדלקמן:

א. **צו שירות לתועלת הציבור בן 180 שעות**, בהתאם לתכנית שיגיש שירות המבחן בתוך 30 יום מהיום.

שירות המבחן יהא רשאי לשנות את מקום ההשמה ללא צורך בפנייה לבית המשפט.

בהתאם לאמור בסעיף 71א(ה) לחוק העונשין, הנאשם מוזהר בזאת שעליו למלא אחר הוראות צו השל"צ שאם לא כן, יהיה צפוי לתוצאות האמורות בסעיף 71ד לחוק העונשין, קרי, בית המשפט יהיה רשאי לבטל את צו השל"צ, להרשיעו, ולהטיל עליו עונש אחר תחתיו.

מזכירות בית המשפט תמציא את העתק פסק הדין לשירות המבחן למבוגרים.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים בתוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, כ"ו אלול תשפ"ג, 12 ספטמבר 2023, במעמד הצדדים.

עמוד 8

